

Artikkel til Aftenposten, 21.1.92

MILJØ OG SYSSELSETTING

av

Statsminister Gro Harlem Brundtland

Naturen vår er alvorlig truet. Som barna sier: Jorda gråter, og de voksne må gjøre noe med det! Vi er på kollisjonskurs med fremtiden. Utviklingen må legges om, og det kan bare skje om det gjøres en politisk innsats i alle land.

Forskning og økt kunnskap om faktiske forhold i naturen har de seneste årene ført til en langt sterkere folkelig oppmerksomhet om miljøvernets betydning. Holdningene endres i naturens favør, men vi har likevel en stor og krevende oppgave foran oss med å skape viktige ord og erklæringer om til handling og tellende resultater. FNs miljøkonferanse i Rio viste oss det. Vi kom et stykke på vei, men ikke så langt som vi burde.

Det er i dagliglivet vårt at endringene må skje. Forbruket må få et annet innhold, miljøskadelige produkter, produksjonsmetoder og levemåter må skjultes ut og erstattes med nye. For å få dette til, må alle typer av virkemidler og politiske redskaper tas i bruk. Her er det ikke enten det ene eller det andre tiltaket som er avgjørende, men at vi klarer å satse bredt nok, dypt nok og med de treffsikre kombinasjoner av holdningsskapende arbeid, forpliktende avtaler, regelverk og økonomiske virkemidler.

Ikke noe annet område i politikken stiller så store krav til oppfinnsomheten vår, og til den praktiske sansen. Visjonen - som også ble den viktigste beholdningen etter Rio - ligger nedfelt i begrepet bærekraftig utvikling. Men det er

realpolitikken som vil avgjøre om vi lykkes; her hjemme, i Europa og globalt.

To nære, men klart internasjonale eksempler illustrerer helheten og sammenhengene. I Norge har vi de siste årene klart å redusere svovelutslippene med rundt 60 prosent. Men skadene på skogen og vannene fortsetter å spre seg i Sør-Norge, fordi 90 prosent av den sure nedbøren kommer med vinden fra andre land. På Kola står vi overfor en russisk industri hvor ett nikkelverk alene spyr ut like mye svovel som det totalt slippes i hele Norge.

Alene vil vi derfor være maktesløse overfor disse truslene. Det er bare gjennom forpliktende avtaler mellom landene vi kan skaffe oss den felles handlekraften som må til for å få bukt med problemene. Da må vi også aktivt oppsøke de samarbeidsfora som eksisterer - som EF; og aktivt etablere sammen med andre de fora som ennå ikke finnes, som når det gjelder forholdet til Russland og Øst-Europa - og illustrert ved det norske initiativet til samarbeid i Barentshavregionen.

Men samarbeidet må også utvides og utdypes på vårt hjemlige plan. Vårt møte nylig i Det nasjonale utvalget for bærekraftig utvikling - hvor Norges Naturvernforbund, Kommunenes Sentralforbund, Landsorganisasjonen og Næringslivets Hovedorganisasjon jevnlig møter Regjeringen - ga et konstruktivt bidrag til dette. I tillegg til at Regjeringen redegjorde for og fikk partenes kommentarer til oppfølgingsarbeidet etter Rio-konferansen, var spørsmålet om miljø, verdiskaping og sysselsetting satt opp på dagsordenen.

Enigheten om situasjon og muligheter ble straks dannet, og konklusjonen kom raskt. Etterspørselen etter miljøvennlig teknologi og produkter vil øke sterkt i årene som kommer. Behovet for opprensing av gamle miljøsynder, renere produksjonsteknologi, rent drikkevann, ren luft og reduserte utslipp er stort. I en OECD-rapport anslås etterspørselen på

feltet å ligge på 1400 milliarder kroner pr. år på global basis. Tilsvarende anslår EF-kommisjonen at "det grønne markedet" i EF er på ca. 350 milliarder kroner årlig og at det vil vokse med 50 prosent fram mot år 2000.

De bedrifter som ikke i tide ser disse mulighetene og innretter seg etter dem, vil rett og slett bli slått ut - i markedet. Det er derfor ikke noen nødvendig motsetning, slik mange synes å tro, mellom marked og miljøvern, eller mellom vekst og vern. Tvert om; her ser vi hvordan vi gjennom regler og økonomiske virkemidler kan få markedet til å vri etterspørselen og dermed produksjon og forbruk. Og det er det som faktisk vil finne sted, og som de smarteste bedriftene vil innrette seg etter.

Det er de som vil strekke seg etter ny kunnskap, nye produktideer og produksjonsmetoder, og søke å gi mer kvalitet til sine kunder og mindre skader på naturen. Det er disse bedriftene som vil lete etter mer energigjerrige løsninger, etter forretningsmuligheter der hvor andre "bare ser søppel og avfall", og som vil søke etter nye impulser hos kommunenes vann- og avløpsingeniører. Det er disse som vil søke ut til de andre landenes grønne markeder og finne avsetningsmuligheter, og som vil søke innovasjon og praktisk samarbeid hos utenlandske forskningsmiljøer og bedrifter.

Utvalget ønsker å påvirke og påskynde denne prosessen i norsk næringsliv. Norges Naturvernforbund slo an den konstruktive linjen og foreslo at myndighetene, næringslivet, arbeidstakerorganisasjonene og miljøvernbevegelsen her satset sammen. Her er store muligheter for økt verdiskaping og ny sysselsetting. Konklusjonen var samstemt: Med økt oppmerksomhet om mulighetene og et bedre grep på samordningen mellom partene, vil vi her kunne oppnå tellende resultater hvor både miljøet, verdiskapingen og sysselsettingen kommer seirende ut.